

LATVIEŠU MEŽKOPIS UN BOTĀNIĶIS NIKOLAJS PŪRIŅŠ (1866–1904) LATVIAN FORESTER AND BOTANIST NIKOLAJS PŪRIŅŠ (1866–1904)

Māris Laiviņš

Latvijas Valsts Mežzinātnes institūts “Silava”

E-pasts: maris.laivins@silava.lv

Kopsavilkums. Nikolajs Pūriņš ir dzimis 1866. gadā Vidzemes guberņā Zeltiņos (tagad Alūksnes novads). Pēc pāris gadiem Pūriņa ģimene pārceļas uz Pleskavas guberņas Radovas muižu (tagad Pleskavas apgabals, Krievijas Federācija). N. Pūriņš ir beidzis Pēterburgas Meža institūtu. Jau studiju laikā uzsācis veģetācijas pētījumus Pleskavas guberņā, pētījumus apkopojis monogrāfijā *Pleskavas guberņas rietumu daļas veģetācija*, kas ir viņa nozīmīgākais darbs. Pēc institūta beigšanas N. Pūriņš ir strādājis meža resorā Cariskās Krievijas Kelces un Sedleckas guberņās (tagad Polijas teritorija). Publicējis apjomīgu pētījumu par Bodzentinas mežniecības (Polija) veģetāciju. Zinātniskos braucienos apmeklējis Kaukāzu un Krimu, Krimas kalnos aprakstījis zinātnē jaunu krokusu sugu – Taurijas krokusu *Crocus tauricus* Puring.

Raksturvārdi: Nikolajs Pūriņš, vaskulāro augu sugas; augāja formācijas; Pleskavas guberņa.

Summary. Nikolai was born in 1866 in the Governorate of Livonia (now Alūksne district, Latvia). A couple of years later, the Pūriņš family moves to the Radov estate of Pskov Governor (now Pskov region, Russian Federation). N. Pūriņš has graduated from the Petersburg Forest Institute. Already during his studies he started vegetation research in the Governorate of Pskov, the research have been compiled in monograph by “Vegetation of the western part of the Governors of Pskov”, which is his most important work. After graduating from the institute, N. Pūriņš had worked in the forest resort of the governors of Tsaric Russia Kelce and Sedleck (now the territory of Poland). Published a major study on the vegetation of Bozentine forestry (Poland). After visiting the Caucasus and Crimea on scientific trips, he described the new species of *Crocus*, *Crocus tauricus* Puring in the Crimean mountains.

Key words: Nikolajs Pūriņš; species of vascular plants; plant formations; Governor of Pskov.

DZĪVES GAITA

Mana pirmā iepazīšanās ar Nikolaja Pūriņa mantojumu augāja izpētē notika pirms četrdesmit gadiem ar nelielo Alfrēda Rasiņa rakstu “Dabaszinātnieks un mežkopis” Alūksnes rajona avīzē *Ok-tobra karogs* (Rasiņš, 1982). Piedaloties konferencēs Maskavā un Ļeņingradā, apmeklēju zinātniskās bibliotēkas un iepazīnos ar N. Pūriņa publicētajiem darbiem, kas Latvijas bibliotēkās nebija atrodami. Pēc A. Rasiņa ieteikuma Rīgā apmeklēju Ņinu Ģermani, kuras tēvs Artūrs Dzeivers (dzimis Kacēnos) bērniībā kopā ar Nikolaju Pūriņu Radovas apkārtnē bija kolekcionējis tauriņus un vaboles, ņēmis dalību botāniskās ekskursijās, tādejādi labi iepazīdams augus. Ņ. Ģermane man laipni dāvināja dažas vēstules, kuras bija saglabājušās no viņas tēva sarakstes ar N. Pūriņa ģimeni un vairākas fotogrāfijas, dalījās atmiņās par N. Pūriņa ģimeni, kuras viņai bija stāstījis tēvs.

Nikolajs Pūriņš ir mācīts mežkopis, 1896. gadā viņš ir absolvējis Pēterburgas Meža institūtu. Līdztekus studijām un arī vēlākos gados, jau strādādams cariskās Krievijas meža resorā par studentu inspektoru, mežziņa palīgu un mežzini, viņš pēta augāju Pleskavas guberņā, kā arī Kelces un Sedleckas guberņās (tagadējās Polijas teritorijā), Kaukāzā un Krimā. Tieši N. Pūriņa pētījumi par dažādu vietu augu valsti ir guvuši ļoti atzinīgu viņa laikabiedru vērtējumu. Akadēmiķis V. Sukačevs, meža bioģeocenoloģijas pamatlicējs Krievijā, par N. Pūriņu pēc viņa nāves 1905. gadā rakstīja: “Nikolajs Pūriņš, kā aizrautīgs Krievijas floras pētnieks, ieņem redzamu vietu. Pēc sava sabiedriskā stāvokļa

nebūdams tuvu stāvošs tīrajai akadēmiskajai zinātnei, viņš īsā laikā Krievijas augāja izpētē ir izdarījis tik daudz, ka tas darītu godu jebkuram godājamam botāniķim. Nikolajs Pūriņš kā botāniķis ir sasniedzis diplomēta zinātnieka līmeni un viņa vārds būs paliekošs Krievijas augāja izpētes vēsturē” (Сукачев, 1905).

N. Pūriņš ir dzimis 1866. gada 23. janvārī (pēc vecā stila 10. janvārī) Zeltiņos (Alūksnes novads). Viņa tēvs Jānis Pūriņš bija Zeltiņu muižas kalējs un māte – Karlīne (1. att.), dzimusi netālā Kalnapededzes pagasta “Demšānos”. 1870. gadā N. Pūriņa ģimene pārceļas uz Pleskavas guberņas Ostrovas apriņķa Radovas (krieviski – Radovoje) muižu, kuras toreizējais īpašnieks, Pēterburgas jurists grāfs J. Nekļudovs, pārdeva zemi Alūksnes latviešiem (muižas pārvaldnieks tajā laikā ir latvietis J. Beķeris). Radovas muižā Nikolaja tēvs strādāja par kalēju, bet māte – par moderi. Muiža atradās gleznainajos, dolomīta atsegumiem ieskautajos, Vēdas (krieviski – Vjada) krastos (Vēda iztek no Stompaku purva, tajā savukārt ietek Liepna, Voroža, Kūdupe un citas Veļikajas baseina upes, kuru iztekas atrodas Latvijā). Vēlāk Pūriņu ģimene pārceļas uz Bokaču ciemu (Rasiņš, 1982; Ģērmane, 1983).

1. attēls. Nikolaja Pūriņa māte Karlīne.

2. attēls. Skolotājs Nikolajs Pūriņš.

Vispirms Nikolajs mācās Ostravas divklasīgajā pilsētas skolā, pēc tam mācības turpina Pēterburgas skolotāju institūtā. Pēc institūta beigšanas Nikolajs strādā par skolotāju Rīgas pilsētas Katrīnas skolā (2. att.), kura atradās Lāčplēša ielā 55.

1986. gadā apmeklēju N. Pūriņa mātes dzimtas vietas Kalnapededzē, vietējie iedzīvotāji norādīja “Demšānu” māju atrašanās vietu, bet mājas vairs nebija saglabājušās, māju vietā kuploja bērzu jaunaudzīte. Ir zināms, ka vēl 20. gs. 30. gados “Demšānos” ir dzīvojuši Nikolaja mātes Karlīnes radi. Man ir Nikolaja mātes Karlīnes sarakstes dokumenti 20. gs. 20. gados ar juristiem Latvijā; viņa vēlējās atgūt daļu no “Demšānu” īpašumiem, bet tas nav noticis. Tā paša gada vasarā apmeklēju arī Radovas muižu Pleskavas apgabalā, Krievijas Federācijā (3. att.). Tajā laikā muižas ēkā bija iekārtots bērnudārzs, labā stāvoklī bija saglabājies senatnīgais muižas parks, bet Radovas ainavā priecēja skaistie Vēdas krasti (4. att.).

3. attēls. Radovas muižas galvenā ēka (autora foto).

4. att. Dolomīta atsegumi Vēdas (Vjadas) krastos pie Radovas muižas (autora foto).

Jau bērnībā un arī vēlāk, strādādams par skolotāju, Nikolajs vasaras pavada Radovā un Bokačos, kur viņš ar lielu degsmi nododas kukaiņu kolekcionešanai un sistematizēšanai, vākusmus sakārtojot pašizgatavotās glītās stiklotās kukaiņu kastēs.

Strādādams par skolotāju, Nikolajs kā eksterns nokārto eksāmenus par reālskolas kursu un 1892. gadā iestājas Pēterburgas Meža institūtā. Institūtā, profesora I. Borodina ietekmē, Nikolajs sāk interesēties arī par vaskulārajiem augiem, par augu valsts pētīšanu. N. Pūriņš ar savām plašajām zināšanām par augiem un dzīvniekiem, aizrautību un darbaspējām pārsteidz Pēterburgas akadēmiskos dabaszinātniekus, tāpēc viņš jau studiju laikā Meža institūtā saņem finansiālu atbalstu

no Pēterburgas Dabaspētnieku biedrības floras pētījumiem Pleskavas guberņā, kā arī zinātniskam braucienam uz Kaukāzu.

Pēc Meža institūta absolvēšanas 1896. gada beigās, N. Pūriņu norīko darbā Polijā Keļces guberņas Bodzentinas mežniecībā par mežziņa palīgu (5. att.). 1897. gada pavasarī un vasarā, līdztekus darba pienākumiem meža apsaimniekošanā, viņš pēta mežniecības augu valsti. Mežniecības teritoriju viņš izstaigāja kājām, augu herbarizēšanai vienmēr viņa plecos ir bijuši herbārija vāki. Pēc darba vakaros N. Pūriņš apstrādāja savāktos materiālus, bet augu žāvēšanā un herbārija kārtošanā aktīvi piedalījās viņa mamma Karlīne (Воронцов, 1905).

5. attēls. Nikolajs Pūriņš cariskās Krievijas meža dienesta formastērpā.

1897. gada augustā N. Pūriņš uzsāk pasniedzēja gaitas Zasuras meža skolā (Penzas guberņa), bet pēc pāris mēnešiem pārceļas uz Pēterburgas Meža institūtu par studentu inspektora palīgu. Inspektora darbs viņam nesagādā gandarījumu, tāpēc 1901. gadā N. Pūriņš atkal uzņemas mežziņa amatu Polijā – Sedleckas guberņas Lukovas mežniecībā. Mežniecības teritorija ir bagāta ar purviem, tās centrs Jagodnoje atrodas purvainā apvidū. Ziemā, pārdodot malku vietējiem zemniekiem, viņš lietū saaukstējas. Viņam saasinās locītavu reimatisms un sirds slimības, kā rezultātā viņš vairs nevar ne stāvēt, ne gulēt. Pēc mokošas slimības N. Pūriņš nomirst 1904. gada 28. jūlijā, atstājot sievu Annu un mazgadīgo meitu Tīnu (Воронцов, 1905; Буш, 1907; Рasiņš, 1982).

PĒTĪJUMI

N. Pūriņa nozīmīgākie augāja pētījumi – laiki un vietas:

- 1895.–1896., 1899.–1900. g. – veģetācijas pētījumi Pleskavas guberņā;
- 1896. g. veģetācijas pētījumi Keļces guberņā Polijas vidienē (Bodzentina, Šventonkšinas kalnu grēda);
- 1901.–1902. g. veģetācijas pētījumi Sedleckas guberņā (Lukova) Polijā;
- 1900. g. pavasara ekskursija Krimā;

- 1903. g. Krievijas mežkopju ekskursijas organizētājs un vadītājs Dienvidvācijā (Saksija, Bavārija) un Ziemeļtālrijā.

Pleskavas guberņas veģētācija

Nikolajs Pūriņš 1895–1896. g., būdams students, ar Pēterburgas Dabaspētnieku biedrības finansiālu atbalstu veic vaskulāro augu floras pētījumus Pleskavas guberņas rietumu daļā (Ostrovas rajons). Neliela daļa šīs viņa pētītās Pleskavas guberņas teritorijas (Katleši, Bērziņi, Zabulova, Čisti-gu purvs) pašlaik ir Latvijas teritorija. Šos augāja pētījumus N. Pūriņš apkopo publikācijā, kurā min 655 sugas, no tām 44 jaunas Pleskavas guberņai.

Tajā pašā gadā Nikolajs Pūriņš publicē otru rakstu par Pleskavas guberņas floru, kurā guberņas florā ir minētas 77 jaunas vaskulāro augu sugas. Tik liels jaunu taksonu skaits iegūts, kritiski apkopojot arī Meža institūta studentu (E. Ispolovs, J. Boniško) pētījumus, kā arī citu dabaspētnieku datus (V. Andrejevs, J. Nekļudovs, Čistovskis u. c.), kuri šajos gados bija ekskursējuši Pleskavas, Pečoru, Opočkas apkārtnē un herbarizējuši augus (Пуринг, 1896a).

N. Pūriņa pētījumi un minēto dabaspētnieku materiāli deva iespēju uzrakstīt viņa ievērojama darbu – vairāk par 200 lapaspušu apjomīgo monogrāfiju – “Pleskavas guberņas rietumu daļas veģētācija (Veļikajas upes un Pleskavas ezera sistēma)” –, kas izdota 1898. gadā Pēterburgas Dabaspētnieku biedrības rakstos (Пуринг, 1898). Par šo darbu N. Pūriņš ir apbalvots ar Meža institūta Zelta medaļu. Šajā monogrāfijā ir atrodamas vairākas saistošas idejas par atsevišķu reģionu augāja pētīšanas principiem un metodēm, ilustrējot šīs nostādnes monogrāfijā ar faktisku datu izklāstu. Monogrāfija sastāv no trīs daļām.

Pirmajā daļā ir ievietoti 79 atsevišķu, floristiski savdabīgu, bet fizionomiski atšķirīgu (mežs, pļava, purvs utt.) vietu (ar ģeogrāfiskiem komentāriem), augu sugu saraksti. N. Pūriņš uzsver, ka atšķirīgu veģētācijas vienību (tipu) pilnīgi augu sugu saraksti ir pamats vispusīgam reģiona augāja (floras un augu sabiedrību) aprakstam. Savukārt atsevišķu vietu un augāja tipu floras sarakstu sastādīšana ir sākums konkrēto floru un cenofloru pētījumiem, kas bija populāri 20. gs. otrajā pusē salīdzinošajā floristikā Padomju Savienībā, arī Latvijā.

Otrajā monogrāfijas daļā N. Pūriņš Pleskavas guberņā izdala astoņus (I...VIII) augāja tipus un 29 augāja formācijas: I – Saldūdens augājs (gaišie un purvu ezeri, upju augājs, lāmas); II – Zāļu purvi (meldru un zāļu purvi, avotu purvi, melnalksnāji); III – Sūnu purvi; IV – Meža augājs (egļu meži, lapkoku meži, ozolu birzis, zālaini priežu meži, ziemeļu un dienvidu nogāžu meži, lauces un izcirtumi); V – Sili (baltie/ķērpju sili, pauguru sili, kalnu sili, kāpas, virsāji, purvainie sili); VI – Slapji zālāji (pļavas, palienes); VII – Sausieņu pļavas un ganības; VIII – Nezālienes, segetālā un ruderālā veģētācija (tūrumi, ežas un ceļmalas, takas, ielas, pagalmi, sakņu dārzi, atkritumu vietas).

Trešā daļa ir Pleskavas apgabala rietumu daļas floras konspekts, kurā minēta 821 ziedaugu un paparzaugu suga, novērtēta to sastopamība, retajām sugām raksturota to augtene, augšanas vietas un citas sugas īpatnības.

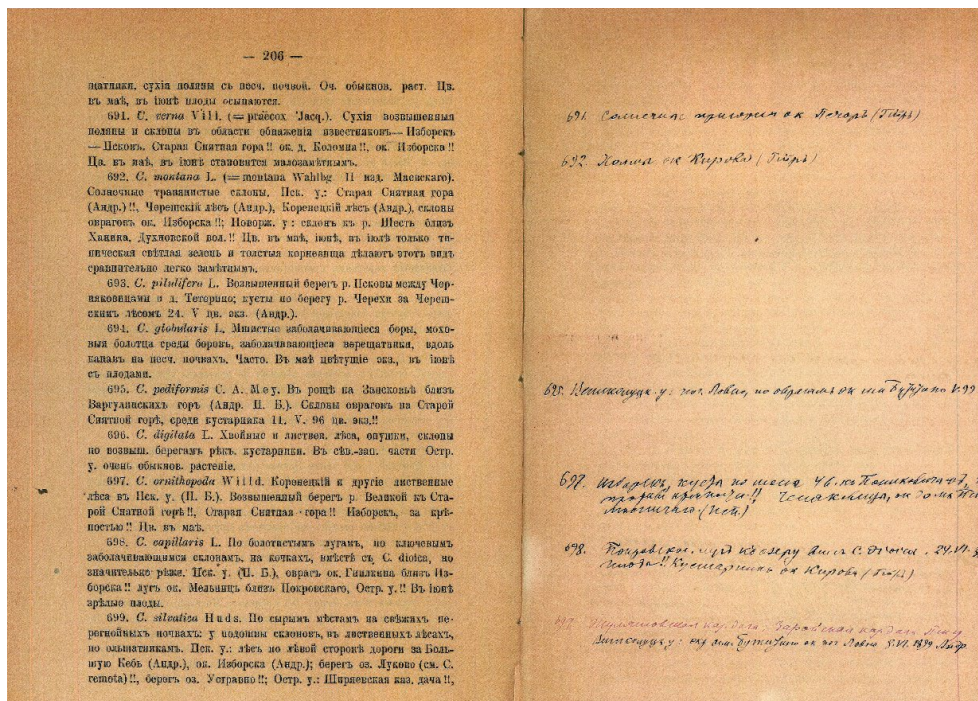
Interesi izraisa atsevišķas atziņas par guberņas floras un augāja īpatnībām. Jau pirmajās publikācijās par Pleskavas guberņas floru, N. Pūriņš pieskaras ziemeļu un dienvidu floras elementiem. Viņš nodala ziemeļu skujkoku mežu sugas – *Galium triflorum*, *Ligularia sibirica*, *Cinna latifolia*, *Betula nana*, *Viola selkirkii* un dienvidu platlapu mežu un mežastepes sugas – *Thalictrum minus*, *Geranium pyrenaicum*, *Filago minima*, *Cuscuta epithymum*, *Setaria glauca*, šo sugu izplatīšanos saistot ar virsas topogrāfiju. Ziemeļu sugas uz dienvidiem izplatās pa zemienēm, upju ielejām, savukārt dienvidu sugu pārvietošanās uz ziemeļiem, labvēlīgu vides apstākļu ietekmē, notiek pa virsas paaugstinājumiem – pauguriem, pauguru grēdām (Пуринг, 1896, 1896a).

N. Pūriņš Ostrovas aprīnča ziemeļrietumu daļai, kas daļēji ietilpst arī tagadējā Latvijas teritorijā Kūdupes un Vorožas upju, kā arī pārmitrā Čistigu purva apkaimē (Vācu sala, Bērzu sala), ir sastādījis floras sarakstus vecu egļu mežu masīviem, kuri, pēc viņa domām, nav saimnieciski izmantoti. Kā veco dabisko egļu mežu raksturīgās sugas viņš min *Poa remota*, *Cinna latifolia*, *Festuca altissima* (ļoti reti), *Galium odoratum*, *Galium triflorum* un *Linnaea borealis*.

Tāpat uzmanību saista N. Pūriņa zemsedzes sugu (*Gypsophila fastigata*, *Koeleria cristata*, *Dianthus arenarius*, *Pulsatilla pratensis*, *Hieracium umbellatum*, *Carex ericetorum*, *Festuca ovina*, *Lychnis viscaria*, *Viola arenaria*, *Helichrysum arenarium*, *Chimaphila umbellata*, *Carlina vulgaris*, *Campanula rotundifolia*, *Jasione montana*, *Poa compressa*, *Sempervivum soboliferum*) un kalnu silu (*Pulsatilla patens*, *Pyrola chlorantha*, *Silene nutans*, *Anthyllis vulnenaria*, *Astragalus arenarius*, *Lathyrus sylvestris*, *Onobrychis arenaria*, *Inula salicina*, *Dracocephalum ruyschiana*, *Gentiana cruciata*, *Epipactis rubiginosa*, *Brachypodium pinnatum*) saraksti pauguru silu formācijās, kas floristiskā ziņā ir tuvi Vijas Kreiles un Baibas Bambes aprakstītajiem priežu mežiem (siliem) Austrumlatvijas osos un Daugavas terasēs.

Interesanti ir N. Pūriņa vērojumi par meža floras īpatnībām atkarībā no virsas ekspozīcijas (pauguru ziemeļu un dienvidu nogāzēs), par ezeru aizaugšanas intensitāti atkarībā no valdošajiem vējiem, par kultūraugu naturalizāciju un citām parādībām augu valstī.

Manā personīgajā bibliotēkā ir Ņinas Ģermanes dāvinātā Nikolaja Pūriņa grāmata par Pleskavas guberņas augāju, ko viņš bija veltījis savam jaunības draugam Arturam Dzeiveram. Grāmatu ir no jauna iesējis A. Dzeivers, ik pēc iespiestās lapas ievietojot baltu lapu. Uz baltajām lapām, saglabājot sugas numerāciju, viņš ļoti rūpīgā rokrakstā ir pierakstījis savus novērojumus par šīs sugas jaunām augšanas vietām guberņā, auga izplatības un bioloģiskajām īpatnībām (6. att.).

6. attēls. N. Pūriņa Pleskavas guberņas augāja monogrāfijas atvērums.

1899. un 1900. gadā Pūriņš turpina Pleskavas guberņas veģētācijas pētījumus, apkopo arī citu dabaspētnieku datus un publicē ziņojumu par 201 retu un no jauna atrastu augu sugu augšanas vietām (Пуринг, 1900). Kopumā Pleskavas guberņas rietumu daļas florā N. Pūriņš ir apkopojis ziņas par 858 vaskulāro augu sugām (Bušs, 1906).

Kelces guberņas Bodzentinas mežniecības (Polija) veģētācija

1897. gadā N. Pūriņu nozīmē darbā Polijas dienvidaustrumos Kelces guberņas Bodzentinas mežniecībā par mežziņa palīgu. Bodzentinas mežniecībā (platība 18 000 desetiņas) ainavā mijas zemesnes ar augstienēm un kalniem, mežniecības dienvidu daļā no rietumiem uz austrumiem stiepjas Svencionkšinas kalnu grēda, atsevišķas grēdas virsotnes paceļas līdz 1600 m v.j.l.

Līdztekus mežkopja pienākumiem 1897. gada pavasarī un vasarā N. Pūriņš veic augu herbarizēšanu un vaskulāro augu sugu inventarizāciju, publicējot floras konspektu, kurā katrai sugai ir pievienoti komentāri par auga augšanas apstākļiem, izplatību un citas ar sugas īpatnībām saistītas piezīmes (Пуринг, 1898a). Bodzentinas mežniecības floras konspektā (Dekandola sistēma) pavisam uzskaitītas 766 sugas, starp tām arī senākos literatūras avotos minētās sugas (pēdējās rakstā ir drukātas sīkākā šriftā). N. Pūriņš veģētācijas pētījumos ir savācis plašu, vairākus simtus lapu lielu herbāriju, kas nodots Meža institūta un Kara Medicīnas akadēmijas fondos Pēterburgā.

Floras konspektā autors ar speciālu simbolu iezīmē kultūraugus un ar cilvēku saistītas sugas, kurām ir naturalizēšanās iezīmes. Dažas no šīm minētajām sugām, varētu izraisīt interesi arī mūsdienās antropogēnās floroģenēzes pētījumos Baltijā: *Aconitum napellus*, *Aquilegia vulgaris*, *Armoracia rusticana*, *Brassica oleracea*, *Lactuca sativa*, *Lycium barbatum*, *Lupinus luteus*, *L. angustifolius*, *Papaver somniferous*, *Populus alba*, *Prunus avium*, *Symphoricarpos albus*, meža plantācijās – *Pinus strobus*. Šīs sugas pašlaik ir naturalizējušās arī Latvijā.

Nikolajs Pūriņš veģētācijas pētījumos Kelces guberņā norobežo piecus galvenos veģētācijas tipus un tipam raksturīgās augāja formācijas: ūdenstilpju un slapju vietu augājs (ezeru, upju, slapju ieplaku, avotu, purvu formācijas), melnalkšņu staignāji, kserofītie priežu meži jeb sili, mezoeitrofi meži (dižskābaržu-balteglju, gravu, stāvu nogāžu un starpgravu vaļņu, meža lauču un mežmalu formācijas) un ruderālais augājs. Veģētācijas tipa vai formācijas raksturošanai, N. Pūriņš uzskaita tām raksturīgās sugas.

N. Pūriņš, pamatojoties uz konkrētiem novērojumiem, diskutē par Polijas mežos ilgstoši praktizēto izlases ciršu (viboročnije rubki) lomu mežaudžu dabiskās atjaunošanās un koku stāva sugu sastāva formēšanās procesos. Ilgstošas izlases cirtes viņaprāt ievērojami samazina gaismu mīlošu sugu – ozola (*Quercus robur*) un priedes (*Pinus sylvestris*) dalību koku stāvā, jo kā cilvēka radītos, tā arī dabiskos koku stāva atvērumos veidojas ļoti bieza un ātraudzīga baltegles (*Abies alba*) un dižskābarža (*Fagus sylvatica*) paauga, kas pilnībā nomāc citu sugu atjaunošanos. Iespējams, tāpēc Bodzentinas mežniecības mežaudžu koku stāvā maz ir arī citu cieto lapu koku sugu – parastās un kalnu kļavas (*Acer platanoides* un *A. pseudoplatanus*), kā arī parastā oša (*Fraxinus excelsior*). Parasto osi lielos apmēros kā vērtīgu lietaskoku izmanto zemnieku saimniecības, tāpēc oša piemirstrojums mežaudzēs ir ļoti niecīgs.

Veģētācijas pētījumi Krimā

1900. gada aprīlī Nikolajs Pūriņš par saviem līdzekļiem dodas 20 dienu ekskursijā uz Krimu. Šajā laikā viņš iepazīstas ar Sevastopoles, Jaltas, Aluštas, Simenizas, Ai-Petri apkārtnes ainavām, apmeklē Odesu. Katrai vietai, viņš ekskursijas piezīmēs uzskaita svarīgākos floras atradumus. Ekskursējot Krimā, N. Pūriņš atrod Eiropas Krievijā līdz tam laikam nezināmas sugas – *Asplenium adi-*

anthum-nigrum L., *Adiantum capillus-veneris* L., *Fumaria thuretti* Boiss., kā arī apraksta zinātnei pilnīgi jaunu krokusu sugu – Taurijas krokusu – *Crocus tauricus* Puring (Пуринг, 1900). Šī suga līdz pat mūsdienām ir pazīstama kā N. Pūriņa aprakstīta jauna augu suga zinātnē. Taurijas krokuss ir sastopams Krimas pussalas dienvidrietumu piekrastes kalnos (600–1500 m v.j.l.) aptuveni 100 km garā un 20–25 km šaurā joslā (Rukšāns, 2017).

Jānis Rukšāns krokusu pētījumos Krimā 20. un 21. gs. mijā ir aprakstījis zinātnē jaunu krokusu sugu, ko nosaucis N. Pūriņa vārdā – *Crocus puringii* Rukšāns 2016. Pūriņa krokuss zied rudēnī, aug platlapju mežos Ai-Petri jaiļā (Rukšāns, 2017, 2020).

C. tauricus on Tschatir Dag.

C. puringii in the wild.

7. attēls. Taurijas krokuss (*Crocus tauricus*) un Pūriņa vārdā nosauktais krokuss (*C. puringii*) (Rukšāns 2017).

Nikolaja Pūriņa laikabiedri 19. gs. 90. gados Krievijā ir S. Koržinskis, A. Krasnovs, I. Pačoskis, G. Tanfiljevs – ievērojama krievu augu ģeogrāfu un ģeobotāniķu plejāde, krievu ģeobotānikas tradīciju aizsācēji, kurai 20. gs. sākumā pievienojas G. Morozovs, V. Sukačevs – pasaulē pazīstami dabaszinātnieki. Lai gan N. Pūriņa pētījumu vietas bija galvenokārt cariskās Krievijas reģioni ārpus Latvijas (izņemot Latgales ziemeļaustrumu daļu), viņa atziņas par apofīto sugu izplatību un ekoloģiju, tāpat arī par sinantropo floras elementu naturalizāciju Latvijai tuvējos apgabalos, ir ļoti saistošas un rosinošas mūsdienu floroģenēzes procesu izpratnē. Jāatzīmē, ka savas mežkopja zināšanas un izpratni par meža līdzsvarotu apsaimniekošanu viņš saista ar pētījumiem par meža sugu ekoloģiju, kokaugu atjaunošanos.

Latvieša Nikolaja Pūriņa devums augāja pētījumos būtu jāzina un jāatceras Latvijas augu ģeogrāfijai, ģeobotāniķiem, floristiem, arī mežkopjiem – kā studējošajai jaunatnei, tā arī profesionāļiem.

LITERATŪRA

- Ģermane, N. 1983. Personīgs ziņojums par N. Pūriņu.
 Rasiņš, A. 1982. Dabaszinātnieks un mežkopis. *Oktobra Karogs* 150 (18.12.1982.): 3.
 Rukšāns, J. 2017. *The world of crocus*. Rīga: The Latvian Academy of Sciences, 568 pp.
 Rukšāns, J. 2020. *Meklējot apslēptos dārgumus*. ZS "Pulkas", Latgales druka, 394 lpp.

- Бородин, И.П. 1904.** Н.И. Пуринг. Некролог. Протоколы заседаний. Отделение ботаники 22-го сентября 1904. *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 25(1): 316–317.
- Буш, Н. 1907.** О ботанических работах и жизни Николая Ивановича Пуринга. *Труды Ботанического Сада Юрьевского университета* 7(3): 190–194.
- Воронцов, А. 1905.** Памяти Н.И. Пуринга. *Лесной Журнал* 35(10): 1614–1618.
- Пуринг, Н.И. 1896.** Предварительное сообщение о результатах исследования растительности северо-западной части Островского уезда за лето 1895 года. Протокол заседаний 2. *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 27(1): 45–50.
- Пуринг, Н.И. 1896а.** Новые добавления к флоре Псковской губернии. Протокол заседаний 2. *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 27(1): 50–61.
- Пуринг, Н.И. 1898.** Очерк растительности западной части Псковской губернии (сгистемы р. Великой и Псковского озера). *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 28(1), 222 с.
- Пуринг, Н.И. 1898а.** Краткий очерк растительности Бодзентинского лесничества. *Известия Императорского С.-Петербургского Лесного института* 2: 93–104.
- Пуринг, Н.И. 1900.** Исследования флоры Псковской губернии за 1899 и 1900 гг. (по отчетам и материалам гг. Андреева, Исполатова и собственным). *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 30(3): 261–291.
- Сукачев, В. 1905.** Н.И. Пуринг как ботаник. *Лесной Журнал* 35(10): 1619–1620.

Pielikums. Nikolaja Pūriņa publicēto darbu saraksts

- Пуринг, Н.И. 1896.** Предварительное сообщение о результатах исследования растительности северо-западной части Островского уезда за лето 1895 года. Протокол заседаний 2. *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 27(1): 45–50.
- Пуринг, Н.И. 1896.** Новые добавления к флоре Псковской губернии. Протокол заседаний 2. *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 27(1): 50–61.
- Пуринг, Н.И. 1898.** Очерк растительности западной части Псковской губернии (сгистемы р. Великой и Псковского озера). *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 28(1), 222 с.
- Пуринг, Н.И. 1898.** Краткий очерк растительности Бодзентинского лесничества Къелецкой губернии. *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 29(1): 168–169.
- Пуринг, Н.И. 1898.** Краткий очерк растительности Бодзентинского лесничества. *Известия Императорского С.-Петербургского Лесного института* 2: 93–104.
- Пуринг, Н.И. 1900.** Исследования флоры Псковской губернии за 1899 и 1900 гг. (по отчетам и материалам гг. Андреева, Исполатова и собственным). *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 30(3): 261–291.
- Пуринг, Н.И. 1900.** Весенняя экскурсия в Крыму. *Труды Ботанического Сада Юрьевского университета* 1(4): 190–201.
- Пуринг, Н.И. 1904.** *Лесничество Vamberg Ost или Hauptsmoorwald (в Баварии). Экскурсия Радомских лесничих в Саксонию и Баварию.* С.-Петербург: типография В. Киршбаума, с. 33–38.

Par viņu

- Rasiņš, A. 1982.** Dabaszinātnieks un mežkopis. *Oktobra Karogs* 150(18.12.): 3.
- Бородин, И.П. 1904.** Н.И. Пуринг. Некролог. Протоколы заседаний. Отделение ботаники 22-го сентября 1904. *Труды Императорского С.-Петербургского Общества Естествоиспытателей* 25(1): 316–317.
- Буш, Н. 1907.** О ботанических работах и жизни Николая Ивановича Пуринга. *Труды Ботанического Сада Юрьевского университета* 7(3): 190–194.
- Воронцов, А. 1905.** Памяти Н.И. Пуринга. *Лесной Журнал* 35(10): 1614–1618.
- Сукачев, В. 1905.** Н.И. Пуринг как ботаник. *Лесной Журнал* 35(10): 1619–1620.